

Grünstein Berta Hanuka Ünnepségen

Hanukakor készült a kép, látszik, hogy tél van. Az első sorban az első balról Rosen rabbinak a felesége. Balról a második Schmidt néni, ő járt inkasszálni a hitközségi tagdíjat sokáig. Ott dolgozott, és ott is lakott, ahol most a [hitközségi] konyha van, mivel a hitközségnél dolgozott, hát ott adtak lakást. Volt családja, de közben, mikor még ott laktak, a férje meghalt. Én az első sorban balról a harmadik vagyok, kalappal.

Ünnepekkor sokszor jött Rosen rabbi [Moses Rosen] Bukarestből, a feleségével együtt. Egy úrinő volt. Ő is ügyvéd volt civilben, mind Rosen úr, így ismerkedtek meg. Mindig repülővel jöttek, és én fogadtam a repülőtéren virággal. De volt, amikor a felesége jött repülővel Bukarestből, és a férje jött Moldovából kocsival. Legtöbbször továbbmentek Kolozsvárra, de amikor itt laktak, akkor a Continental Szállóban voltak, az volt akkor a legelegánsabb. És akkor ott egy termet vettünk ki, és terítettünk, és teát, kávé, szardíniát, sajtot, maszlinát [olajbogyót], kenyeret, olyan dolgokat ettek.

A hitközségnél én rég, nagyon rég kezdtem dolgozni, és harmincegy évig dolgoztam. Anélkül hogy küldött volna valaki, úgy magamtól elkezdtem látogatni az öregeket, jelentést adtam, én ilyen asistent social [szociális munkás (román)] voltam. Meglátogattam az öregeket, sok öreg volt akkor, vittem a szegény öregeknek kalácsot, amit sütöttem. Szegények, mindig azt mondták nekem, ne vigyek semmit, csak menjek. Hogy annak idején kaptak-e valami segítséget Bukarestből, a hitközségtől, nem tudom, már rég volt.

Utána jöttek a vezetőségből, Bukarestből, és engem megválasztottak, és kijelöltek a hitközségnél asistentnek, mert azt mondták, hogy kell a vezetésbe egy -- akkor rengetegen voltak, a templom tele volt, ez körülbelül harminc éve lehetett. És akkor én felszólaltam, hogy miért nem csinálnak kóser kantint. Akkor sok egyetemista volt itt, és nagyon jó lett volna egy kóser kávézó, de azt mondták, most már késő, már nincs kinek.

Mikor ünnep volt, én készítettem az ünnepi asztalt. Hosszúnapkor [Jom Kipur], mikor a böjt kiment, csináltak roston sültet estére, és én sütöttem tésztát [süteményt], három-négyszáz humantást [lásd: hámántáska], az a Purim jellegzetessége.

Széderestére harminc-harmincöt kiló húsból, hatvan kiló krumpliból, harminc kiló céklából készítettem vacsorát. A hitközséghez leadtam a listát, amire szükségem volt, és ők vásárolták meg. A tojást, az olajat és a húst is ők adták. Egyebet mindent meg kellett vegyek, de meg volt szervezve. Volt egy magyar család, aki minden húsvétkor [Pészah] harminc kiló céklát hozott a savanyúságnak, de a tormát megvettem hamarabb, és itt beástuk az urammal. Az egész felkészülés egy héttel hamarabb kezdődött, mert a torma és a cékla össze kellett érjen. A virágot és a díszítést, azt utolsó nap tettem, hogy friss legyen. Vagy két órát csak a hremzlit sütöttük, de azt utoljára, az volt az utolsó, hogy friss legyen.

Ceausescu ideje alatt [Maros]Vásárhelyen a vágóhídnál zsidó sakterek jöttek vágni Izrael részére kóser húst, és azt exportálták Izraelbe. Hárman jöttek családotól, és egy mesgiáh, aki Bécsben volt először vagy két évig, és utána jött ide. Ő az, aki lekontrollálja, hogy kóser-e vagy nem a hús. Vagy két évig itt voltak, abban a Furnica blokkban [a Furnica nevű üzlet közelében lévő tömbházban] volt mindnyájuknak a szállásuk, mert figyelték őket, a Securitate általában megfigyelés alatt tartotta az idegeneket, bárhol a városban.